

2025-01-14 Nr. NV-79

VYRIAUSYBĖS IŠVADA

Nr.: TAP-24-1578(2)
TAIS-24-12367(3)DĖL ŠVIETIMO ĮSTATYMO NR. 2024-149
43 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XIVP-3942

	Rengėjas	Svarstyta	Siūloma
Pateikimo Seimui terminas 2024-08-08	Švietimo, mokslo ir sporto ministerija	☐ TAP ☐ LRV pasitarimas ☐ LRV posėdis ☒ Nesvarstyta Data iš kalendoriaus	☒ Svarstyti TAP ☒ Svarstyti LRV posėdyje ☐ Gražinti tobulinti

SPRENDŽIAMA PROBLEMA

XIII Seimo (2020-2024 m. kadencijos) narių grupė (*K.Adomaitis, M.Ošmianskienė, M.Danielė, M.Matijošaitis, T.V. Raskevičius, I. Pakarklytė*) siūlo numatyti pareigą mokykloms periodiškai vykdyti anonimes mokyklos bendruomenės apklausas dėl smurto ir patyčių paplitimo mokykloje bei atsižvelgiant į šių apklausų rezultatus, mokyklų steigėjams ruošti specializuotus smurto ir patyčių prevencinių programų planus (*vadovaujantis švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka*).

Siūlymas grindžiamas tuo, kad šiuo metu mokyklos neturi teisės aktuose numatytos pareigos vykdyti anonimes mokyklos bendruomenės apklausas dėl smurto ir patyčių paplitimo mokykloje bei atsižvelgiant į jų rezultatus vykdyti atitinkamas prevencines programas. Mokyklos gali pačios apsispręsti, ar joms reikalingi papildomi tyrimai dėl patyčių paplitimo, todėl dalis mokyklų atsisako tokiuose tyrimuose dalyvauti. Tai kuria riziką, kad mokyklos su pačiu didžiausiu patyčių paplitimu į šiuo metu vykdomus tyrimus nepatenka. Įpareigojant visas mokyklas įgyvendinti anonimes apklausas, tokių atvejų būtų išvengta. Anot Įstatymo projekto rengėjų, nors pastaruoju metu atsirado nemažai teisinių pokyčių patyčių prevencijos srityje (*atsirado patyčių apibrėžimas, įpareigojimas reaguoti į patyčias, pranešti apie jas*), tačiau situacija negerėja.

PROBLEMOS SPRENDIMO PRIEMONĖS

Vyriausybės išvados projekte siūloma pritarti Įstatymo projekto tikslams, tačiau nepritarti siūlomoms teisinio reguliavimo priemonėms, nes:

- Įstatymo nuostatos jau dabar sudaro teisinę prielaidą kovos su smurtu sistemai kurtis visose šalies mokyklose. Įstatymas reglamentuoja apsaugą nuo smurto švietimo įstaigose, mokyklos veiklą, prevencinių priemonių vykdymą, išorinį vertinimą, vaiko gerovės komisijos veiklą kiekvienoje mokykloje ir kt. Pagal Įstatymą mokyklos privalo sudaryti mokiniams galimybes dalyvauti prevencinėse programose.
- Nuo 2024-09-01 visose mokyklose įgyvendinamos prevencinės programos turi būti įvertintos dėl jų atitikties švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatytiems kriterijams. Vienas iš šių kriterijų įpareigoja, kad būtų privalomai atliekamas visų prevencinių programų poveikio vertinimas.
- Savivaldybėse koordinuotai teikiamų švietimo pagalbos, socialinių ir sveikatos priežiūros paslaugų vaikams koordinavimą užtikrina savivaldybės administracijos valstybės tarnautojas – tarpinstitucinio bendradarbiavimo koordinadorius. Pagal Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymą, šis koordinadorius sistemina ir analizuoja informaciją apie vaiko teisių pažeidimus, smurtą, nusikalstamumą ir kitus socialinės rizikos veiksnius bei jų priežastis savivaldybės teritorijoje.
- Mokyklose ir savivaldybėse jau ir šiuo metu organizuojamas ir koordinuojamas švietimo pagalbos teikimas, užtikrinamas prevencinių programų įgyvendinimas bei vykdomos kitos priemonės, susijusios su smurto ir patyčių prevencija, todėl siūlomas papildomas teisinis reguliavimas dubliuotų jau egzistuojančius mechanizmus ir sukurtų perteklinę naštą mokykloms ir atitinkamiems subjektams, kurie būtų įpareigojami ruošti specializuotus smurto ir patyčių prevencinių programų planus.
- Vadovaujantis švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintomis Smurto prevencijos įgyvendinimo mokyklose rekomendacijomis, mokyklos tvirtina smurto ir patyčių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarką. Pagal jas mokyklos atlieka esamos situacijos vertinimą, mokyklos vaiko gerovės komisija, vadovaudamasi mokyklos veiklos kokybei įsivertinti ir tobulinti skirtais instrumentais ir būdais, reguliariai renka informaciją apie mokymo aplinkos saugumą, mokyklos bendruomenės narių tarpusavio santykius ir identifikuoja aktualias problemas.
- Švietimo, mokslo ir sporto ministro patvirtintose Rekomendacijose dėl krizių valdymo mokyklose detalizuotas krizių valdymo mokyklose komandos sudarymas, darbo organizavimas, bendradarbiavimas su įvairių sričių specialistais bei institucijomis ir kt.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DALYKINIO VERTINIMO PAŽYMA

- Nuo 2023-09-01 kartu su atnaujintu ugdymo turiniu švietimo, mokslo ir sporto ministras patvirtino ir privalomą Gyvenimo įgūdžių bendrąją programą, kurioje, be kitų temų, integruotos tokios temos kaip socialinis ir emocinis ugdymas, patyčių ir smurto prevencija ir kt.
- Pasaulio sveikatos organizacijos vykdomas HBSC (*Health Behaviour in School-Aged Children*) paauglių gyvensenos ir sveikatos stebėsenos tyrimas jau vykdo patyčių ir smurto stebėseną Lietuvos mokyklose, užtikrinant dalyvių anonimiškumą ir konfidencialumą. Savivaldybės pildo duomenis Švietimo valdymo informacinėje sistemoje (*ŠVIS*), kurioje yra renkami patyčių ir smurto mokykloje situacijos rodikliai. Tiek HBSC, tiek ŠVIS renkami duomenys atspindi Lietuvos situaciją, užtikrinant anonimiškumą ir leidžiant imtis priemonių kiekvienoje savivaldybėse, įvertinus savo savivaldybės situaciją.

Projekte formuluojama Vyriausybės pozicija iš esmės laikytina taiklia ir argumentuota. Projekte išdėstyti argumentai patvirtina, kad Įstatymo projektu siūlomas teisinis reguliavimas neatitiktų Teisėkūros pagrindų įstatyme įtvirtinto teisėkūros tikslingumo principo, kurio laikantis teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas, kai užsibrėžtų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis.

TEISĖS AKTO PROJEKTO DERINIMAS

Projektas be pastabų suderintas su Finansų ministerija, Vidaus reikalų ministerija, Kultūros ministerija, Socialinės apsaugos ir darbo ministerija bei Lietuvos savivaldybių asociacija, patikslintas pagal Teisingumo ministerijos pastabas.

Projektas patikslintas pagal Vyriausybės kanceliarijos Teisės grupės 2024-11-27 išvadoje Nr. NV-3180 ir Socialinės politikos grupės 2024-11-27 pažymoje Nr. NV-3191 pateiktas pastabas.

PAŽYMA PARENGĖ

Daiva Buivydaite-Garbštienė

Socialinės politikos grupė, vyresnioji patarėja